

S koncem druhé světové války skončilo „radiové období“ Jáchymova. Pokrok ve vědě změnil pohled na uran, který se stal zdrojem dosud nejefektivnější energie, energie atomové. Tato skutečnost učinila ještě jednou z jáchymovského ložiska základnu pro rozvoj nové báňské činnosti. Starý Jochmstál tak prožil ještě jednou horečku, tentokrát již ne stříbrnou.

Jáchymov poválečných let - mýtus a realita

Pochopit jáchymovské poměry nelze bez pochopení atmosféry světa, opět tápajícího v otázce kam dál a jak dál. V otázce, kterou nelze hledat ve válce samé, ale v době, která jí předcházela. V ideologii, která vzešla z utrpení a války, a dávala naději. Naději, že se hrůzy první světové války nebudou opakovat a lidem se bude konečně dařit lépe. Infekční extáze nenakazila jen prosté lidi, ale i vědce a politiky, aniž kdo zkoumal, jak se věci mají doopravdy. Další deziluzi z reality už jen znásobila hospodářská krize a hnědý mor. Běs druhé světové války zbavil člověka pudu sebezáchovy, zvláště po tom, co nahlédl do kuchyně pekla. Neboť ambice ovládnout a ovládat jsou tak lákavé...

Co a proč se dělo v poválečném Jáchymově a obecně u nás má mezinárodní souvislosti, a to jak směrem na Východ, tak i směrem opačným. Naši politici se od počátku smažili mezi dvěma ohni, až se jeden z nich rozpálil do ruda a všechno sežehl. Nezbyvalo, než si popáleniny léčit. Ale trvalo to dlouhých, nekonečných 40 let. A ještě dnes se nedá s jistotou říct, že by se rány úplně zhojily.

Stvoření uranového kolosu vedlo v letech 1945-1989 k utajování jeho činnosti i jeho výsledků. Existence československého uranového průmyslu byla souběžně provázena šířením idealizovaných závěrů o jeho hospodářském přínosu a velkoryse pojaté pomoci Sovětského svazu. Paralelně s tím se u mnoha našich občanů utvářela falešná představa o ztrátách, které vznikly tím, že země nemohla s uranovými rudami volně nakládat v podmínkách tržní ekonomiky. Tajení ekonomických výsledků vyhovovalo nejen řídícím funkcionářům uranového průmyslu, ale i našim vládním a stranickým činitelům, neboť jinak by na veřejnost brzy pronikla realita mizerného hospodaření. Místo, aby export uranu přinášel zisk, ve skutečnosti uranový průmysl obíral státní pokladnu o milionové dotace. Systém utajování asi nejvíce

predválečný Jáchymov – idylické uhlazené horské město, kde se žilo postaru, kde dosud i krávy chodily po silnici postaru, se měl záhy po válce přerodit v utajený hnisající hospodářský moloch

vyhovoval Státní bezpečnosti, na jejíž libovůli záleželo, kdo bude prověřen pro práci s utajovanými skutečnostmi a kdo nepohodlný bude, v lepším případě, pracovní znevýhodněn.

Přitom nešlo zase o nic tak výjimečného. Institut utajovaných skutečností byl v Československu poprvé zaveden roku 1923 a dodnes jsou čeští úředníci utajováním přímo posedlí. Např. v roce 2002 utajilo ministerstvo zahraničí koncepci lidských práv. Co může být na takovém dokumentu tajného? Snad leda jeho ubohost! Těžko říct, zda „tajné“ materiály, které ten či onen ministr nechal skartovat a ony zase vypluly, obsahují skutečně důležité informace. Největší podezření a obavy budí právě to, že se „ztratily“ tajné dokumenty, ale nikdo neví – které! Co říci na to, že nabídky k privatizaci státního majetku jsou předmětem obchodního tajemství, kdy zadavatelem je – stát? Kategorii „tajemství“ je i dnes bezpočet. Stačí si vybrat.

Dodnes se ještě setkáváme s falešnou představou o množství nerostného bohatství, které jáchymovské ložisko uranu představovalo, či dokonce úvah o tom, že by některý „předčasně“ uzavřený důl mohl být v budoucnu ještě těžen, či zpracovány alespoň odvaly. Oprostité-li se od politických souvislostí, nezbyvá než konstatovat, že rozsah a způsob, v jakém bylo ložisko Jáchymov či další česká ložiska uranu těžena, mohl být realizován pouze v zemích bývalého východního bloku.